

Ohje: Yleinen hyvinvoinnin pisteytystaulukko pienille jyräjille (hiiri, rotta)

Taulukon käyttöönotto luvan liitteenä ei ole pakollista. Esimerkiksi lievän vakavuuden haitalle on usein riittävä hakemuksessa määritelty toimintatapa, jota voi tarkentaa koekohtaisesti huomioon otettavilla asioilla. Taulukon käyttö on suositeltavaa, jos kokeisiin liittyy vakavamman tason oireilua, joiden kehittymistä on usein seurattava pitemmän ajan kuluessa.

Jos otat taulukon käyttöön, mieti omassa tutkimuksessa tarvitsemasi seurantakohteet ja muunna taulukkoa niiden mukaisesti. Voit myös käyttää muunlaista taulukointia.

Taulukko on tarkoitettu auttamaan objektiivisessa eläinten hyvinvoinnin arvioinnissa, seurannassa ja toimenpidepäätöksissä, sekä täsmällisessä lopetuskriteerien määrittelyssä.

Taulukossa on pisteytysmalli **helposti havaittaville yleisille hyvinvointi-indikaattoreille**: asento, liikkuminen ja aktiivisuus, reagointi käsittelyyn, turkin kunto ja silmien avonaisuus (kipuilme).

Taulukossa on myös pisteytysmallit **hengityksen ja ulosteen muutoksille**. Nämä voidaan jättää pois, jos niihin ei ole odotettavissa toimenpiteistä johtuvia haittoja. Hengitysmuutokset voivat sisältyä esim. kokeisiin, joissa voi aiheutua hengitystietulehdusta, keuhkotasvaimia, keuhkoahaumaa tai sydämen vajaatoimintaa. Ulostemuutokset voidaan sisällyttää esim. suolistotulehdusmalleihin, jotka voivat aiheuttaa ripulia.

Valmiiden pisteytysten lisäksi tai sijasta taulukkoon tulee **tarvittaessa sisällyttää muita kategorioita**, jos koemalliin liittyy erityisoreilua. Esimerkiksi niveltulehduskokeissa voidaan pisteyttää ontumaa tai ulkoisia nivelmuutoksia, ihotautikokeissa ihomuutoksia jne.

Pisteytystaulukko kannattaa pitää mahdollisimman yksinkertaisena: vain sellaisia oireita pisteytetään, joita kokeessa voidaan odottaa tulevan.

Painon laskulle ja kuntoluokalle määritellään erikseen lopetusrajat.

Vertailupaino riippuu kokeesta; yleensä se on paino kokeen alussa, mutta voi olla myös esim. lasku kokeen aikana todetusta korkeimmasta painosta. **Lopetusraja pienille jyräjille on tyypillisesti 15 tai 20 % painon lasku**, mutta voi olla muutakin, mikäli koemalli sitä edellyttää.

Kuntoluokkapisteitä ei lasketa mukaan muuhun pisteytykseen. **Yleensä laihtumisen lopetusrajana on kuntoluokka 2**, ellei koemalli edellytä päästämistä laihemmaksi (esim. syöpätutkimus, jossa lääkevasteen toteaminen edellyttää näivetysvaiheeseen asti seuraamista).

Mikäli pisteytystaulukon käytöstä koemallin kanssa ei ole aiempaa kokemusta, on suositeltavaa suunnitella pisteytettävät asiat ja pisterajat yhdessä eläinlääkärin ja eläintenhoitajien kanssa.

Määriteltävät pisterajat (erikseen yksittäisille kategorioille ja kokonaispisteille)

- Tarkemmalle seurannalle:

Lievissä muutoksissa, jos on yksi tai useampi ykkönen. Eläin otetaan tarkempaan seurantaan ja harkitaan tukihoidon tarvetta.

- Tiiviille seurannalle ja tukihoidolle:

Jos on yksikin kakkonen tai ylittää jonkin kokonaispistemäärän. **Tukihoido on määriteltävä.** Tavanomaisia tukihoidoja pienille jyrksijöille ovat esim. lisälämpö, nesteytys, kipulääkitys ja ihovaurioiden paikallishoidot. Koemallista riippuen saattavat tulla kysymykseen muutkin tukihoidot. Seurannan pituudelle on määriteltävä **takaraja, jonka jälkeen eläin on lopetettava**, jos tilanne ei parane.

- Lopetukselle:

Lopetusrajat määritellään koekohtaisesti sen mukaan, kuinka suurta haittaa on sallittava kokeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Välittömän lopetuksen pisterajat määritellään sekä **yksittäisille kohdille** että **kokonaispisteille**. Yleensä kolme pistettä mistä tahansa yksittäisestä kohdasta on lopetusperuste, ellei ole erityistä tutkimuksellista syytä sallia voimakasta haittaa. Kokonaispisterajat riippuvat sallittavan haitan tason lisäksi kategorioiden määrästä. Kokonaispisterajoja määritettäessä on pohdittava, millaisia oireyhdistelmiä asetetut rajat sallivat.

Esimerkki:

<u>Pisterajat</u>
Tarkempi seuranta ja tukihoidon harkinta:
- 1 piste enintään kolmesta kohdasta
Tukihoidon aloitus ja tiivis seuranta (kerro myös seurantatiheys, miten tukihoidetaan ja kauanko enintään hoidetaan ennen lopetusta, jos tilanne ei parane):
- 2 pistettä yhdestä tai useammasta kohdasta - Kokonaispisteet 4–6 - Tukihoido: Nesteytys (0,5 ml NaCl SC kahdesti päivässä), vedellä pehmennettyä ruokaa häkin pohjalle, lisälämpö, kipulääkitys jos kipuoireita
Lopetuskriteerit (välittömän lopetuksen pisterajat yksittäisissä kohdissa ja yhteispisteissä):
- 2 pistettä hengityksestä - 3 pistettä mistä tahansa muusta kohdasta - Kokonaispisteet ≥ 7 - Yksi tai useampi kakkonen tai kokonaispisteet 4-6, ja oireet eivät lieivity viimeistään 2 vuorokaudessa - Painon lasku 20 % kokeen alusta - Kuntoluokka ≤ 2